

**РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА ЕНЕРГЕТИКУ, ГРАЂЕВИНАРСТВО
И САОБРАЋАЈ**

ИНФОРМАЦИЈА

**О ИНИЦИЈАТИВИ ПРЕДУЗЕЋА "ИНФРАСТРУКТУРА
ЖЕЛЕЗНИЦЕ СРБИЈЕ" АД ЗА ПРЕНОС ПРАВА
УПРАВЉАЊА ЖЕЛЕЗНИЧКОМ ИНФРАСТРУКТУРОМ**

септембар 2016. године

ИНИЦИЈАТИВА ПРЕДУЗЕЋА "ИНФРАСТРУКТУРА ЖЕЛЕЗНИЦЕ СРБИЈЕ" АД ЗА ПРЕНОС ПРАВА УПРАВЉАЊА ЖЕЛЕЗНИЧКОМ ИНФРАСТРУКТУРОМ

Иницијатива је покренута на основу Закона о железници ("Сл. гласник РС", бр. 45/2013 и 91/2015), члан 9, у коме је предвиђено да се послови управљања на делу железничке инфраструктуре за коју управљач инфраструктуре нема економски интерес, преносе управљачу инфраструктуре кога оснива аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе. Ова могућност се односи само на пруге од регионалног и локалног значаја, а послови управљања се преносе на захтев аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе. На одлуку о преносу послова управљања јавном железничком инфраструктуром сагласност даје Влада Републике Србије.

Међуресорна Радна група за управљање процесом реформи на железницама, састављена од представника Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, предузећа "Инфраструктура железнице Србије" АД, "Србија воз" АД и "Србија Карго" АД, усвојила је извештај Пројекта реформе железнице на основу кога је утврђен списак локалних и регионалних пруга које ће бити понуђене јединицама локалних самоуправа и аутономној покрајини на управљање (Прилог 1).

Опште стање пруга које су предвиђене за преношење права управљања је веома лоше, пошто се дужи временски период није адекватно улагало у њихово одржавање, иако се на већини пруга одвијао саобраћај. Вишедеценијско неулагање је довело до ситуације у којој се на пругама саобраћај може одвијати само брзином мањом од 60km/h, а врло често и брзином мањом од 40km/h. На свим пругама је дозвољено осовинско оптерећење мање од 22.5t. Због свега наведеног, за довођење железничке инфраструктуре у пројектовано стање потребно је уложити значајна финансијска средства.

Имајућу у виду финансијске капацитете аутономне покрајине и јединица локалних самоуправа за преузимање права управљања на појединим пругама, односно оснивање и финансирања управљача железничке инфраструктуре, реална је опасност да дође до потпуног укидања пруга на којима државно предузеће "Инфраструктура железнице Србије" АД једнострано престане да врши послове управљања (без именовања новог управљача), што ће имати негативне последице по привреду и грађане у региону кроз који оне пролазе.

Утисак је да је претходна Покрајинска влада морала бити агилнија у анимирању јединица локалних самоуправа, као и у комуникацији са руководством "Инфраструктура железнице Србије" АД, с обзиром на то да се поменуто предузеће више пута обраћало Покрајинској влади.

Такође, јединице локалне самоуправе су показале релативну незаинтересованост с обзиром на то да се на позив "Инфраструктура железнице Србије" АД за састанак, организован 22.07.2016. године, одазвало свега 13 (од 45) представника јединица локалних самоуправа са територије АП Војводине (Сомбор, Зрењанин, Стара Пазова, Нови Бечеј, Кањижа, Тител, Оџаци, Кула, Беочин, Бачка Паланка, Ковин, Бела Црква и Сремски Карловци) и 2 (од 7) начелника управног округа (Сремски управни округ и Средњебанатски управни округ).

Иако по закону о утврђивању надлежности Аутономне Покрајине Војводине, АП Војводина нема надлежности у железничком саобраћају, осим вршења инспекцијског надзора, као одговорна институција, свесна значаја проблема преноса права управљања, АП Војводина се активно укључила у решавање проблема.

Покрајински секретаријат за енергетику, грађевинарство и саобраћај је, од тренутка формирања, имао више активности у циљу изналажења оптималног решења за проблем настао иницијативом за пренос права управљања. Успостављена је комуникација са Министарством грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре и предузећем "Инфраструктура железнице Србије" АД, а ово питање је разматрано и на седници Савета за железнички саобраћај, који функционише при Покрајинском секретаријату. Поред тога, јединицама локалних самоуправа упућен је допис у коме се тражи да се изјасне о заинтересованости за преузимање права управљања на појединим пругама, односно о њиховим могућностима да учествују у овом процесу.

У Покрајинском секретаријату за енергетику, грађевинарство и саобраћај, 06.09.2016. године, одржан је састанак са руководством предузећа "Инфраструктура железнице Србије" АД на коме су размотрени сви аспекти који се односе на процес преношења права управљања на појединим пругама у АП Војводини и постигнута сагласност да се, након што се Покрајинска влада Аутономне покрајине Војводине изјасни по овом питању, даље активности предузимају у сарадњи са Министарством саобраћаја, грађевинарства и инфраструктуре, како би се сагледале могућности да се прихвате предлози Покрајинске владе.

На великом броју пруга, као што су Врбас-Сомбор, Зрењанин фабрика-Вршац, Вршац-Бела Црква, Петроварадин-Беочин и Бечеј-Римски Шанчеви, постоје индустријски колосеци који повезују привредне субјекте који имају значајне количине терета погодних за транспорт железницом и спремни су да улажу у ревитализацију својих индустријских колосека уколико пруге са којима су повезани буду у функцији. Садашње стање железничке инфраструктуре представља уско грло и велику препреку захтевима привреде региона за превозом робе, што узрокује да се највећи део терета (посебно расутих масовних роба који природно припадају железници) транспортује камионским превозом. Очување ових локалних пруга у функцији и њихово унапређење треба остварити кроз партнерство локалних самоуправа и привредних субјеката који имају интерес за превоз железницом.

Слика 1. Мапа железничких пруга на територији АП Војводине (Тренутно стање)

Чињеница је да на појединим пругама већ дуже време нема саобраћаја, па самим тим није било никаквог одржавања и за њих неће бити могуће показати оправданост за ревитализацију. Међутим, поједине пруге имају значај како регионални и локални, тако и шири значај за АП Војводину и Републику Србију.

Регионална пруга (Нови Сад) Римски Шанчеви – Орловат дужине 64,602 km/h повезана је на регионалну пругу Панчево - Зрењанин - Кикинда - државна граница - (*Jimbolia*) и има стратешки значај како за мрежу јавне железничке инфраструктуре Републике Србије тако и за директно повезивање Јужнобачког и Средњебанатског округа, а тиме и повезивање са осталим окрузима у АП Војводини. Ова пруга има стратешки значај за мрежу јавне железничке инфраструктуре Републике Србије зато што је то једини алтернативни железнички правац за смер север-југ током планираног ремонта крака магистралне пруге од Старе Пазове до Новог Сада, односно једини алтернативни правац у случају прекида саобраћаја на привременом друмско-железничком мосту на Дунаву код Новог Сада. Овим правцем се успешно одвијао железнички саобраћај када је 2005. године обављан капитални ремонт пруге од Сремских Карловаца до Чортановаца. У пројекту реда возње 2015/2016 предвиђена су три пара путничких возова и два пара факултативних теретних возова. Међутим, због лошег стања железничке инфраструктуре путнички саобраћај није успостављен, јер дозвољена брзина не може да буде већа од 40 km/h.

Локална пруга Бечеј – Римски Шанчеви дужине 55,23 km у функцији је само на деоници од Жабља преко Темерина до Римских Шанчева, односно Новог Сада и на тој деоници се остварује знатан обим превоза робе, с обзиром на то да су на ову пругу индустријским колосецима повезани значајни привредни субјекти. Имајући у виду да су предузећа, која гравитирају ка овој прузи, више пута показала заинтересованост за функционисање и модернизацију ове пруге, морају се сагледати могућности успостављања њихове сарадње са јединицама локалних самоуправа Нови Сад, Темерин и Жабал, уз подршку аутономне покрајине, а у циљу очувања ове пруге. Ово би могао да буде модел, који би се касније могао применити и на другим пругама у Војводини. Овај модел би се реализовао кроз две фазе. Прва фаза би се односила на праћење трошкова за одржавање пруге за функционисање теретног саобраћаја, а у другој фази, након подизања квалитета пруге, успоставио би се евентуално и путнички саобраћај.

Локална пруга Шид – Сремска Рача – (Бијељина), дужине 26,448 km (укупна дужина пруге је 44,5 km) која повезује Општину Шид у Републици Србији и Град Бијељина у Босни и Херцеговини (Република Српска), директно је повезана на међународну пругу Београд – Загреб. У овом региону доминирају пољопривредни производи, па би њихов транспорт на тржишта широм Европе најекономичније било обављати железничким превозом. Међутим, због лошег стања пруге сада се тај превоз обавља искључиво друмским саобраћајницама – тешким камионима, што има веома негативне последице, како на безбедност саобраћаја (убрзано пропадање коловоза, гужве на путевима, граничним прелазима и сл.), тако и на животну околину (бука, загађење, и др.). Локалне самоуправе Шид и Бијељина су показале заинтересованост за реконструкцију пруге и покренуле су заједничку иницијативу за њену реконструкцију, а тај пројекат би могао да се реализује кроз програме прекограничне сарадње.

Процес преношења права управљања железничком инфраструктуром на покрајину или локалну самоуправу неопходно је одложити док се не сагледају сви аспекти и последице тог процеса, односно док се не утврди нови управљач који ће преузети послове управљања, како не би дошло до потпуног укидања појединих пруга у АП Војводини. Сходно томе потребно је да се анимирају јединице локалних самоуправа као и да се упознају са стањем пруга и потенцијалним моделима управљања пругама. Тренутно, већина јединица локалних самоуправа не исказује заинтересованост за учествовање у процесу преузимања права управљања.

Прилог 1. Пруге на територији АП Војводине за које покренута иницијатива за пренос права управљања (према допису „Инфраструктура железнице Србије“ АД, од 03.08.2016, број: 2/2016-200)

Р. бр.	Пруга	Дужина (km)/ категорија	Осовинско оптерећење (т/ос)	Дозвољена брзина (km/h)	Напомена
1.	Римски Шанчеви-Орловат	64,602 регионална	16	40/60	<ul style="list-style-type: none"> У функцији, али без саобраћаја 3 године. Железничка пружна возила саобраћају свакодневно на релацији Нови Сад-Тител. У пројекту реда вожње 2015/2016 предвиђена 3 пара путничких возова и два пара факултативних теретних возова. <u>Предлаже се изузимање из процеса преношења права управљања</u>
2.	Врбас-Сомбор	89,497 локална	16	40/60(20/60)	<ul style="list-style-type: none"> У функцији - свакодневно по реду вожње саобраћају 4 пара путничких возова са великом искоришћеношћу и више факултативних теретних возова. <u>Предлаже се анимирање јединица локалне самоуправе чијом територијом пролази пруга</u>
3.	Зрењанин фабрика-Вршац	81,232 локална	16	30/40	<ul style="list-style-type: none"> У функцији, али без саобраћаја 10 година. <u>Предлаже се анимирање јединица локалне самоуправе чијом територијом пролази пруга</u>
4.	Вршац-Бела Црква	33,367 локална	16	40	<ul style="list-style-type: none"> У функцији, али без саобраћаја 1 година. Пруга је алтернативна пруга за пружни правац Зрењанин-Панчево-Београд, ова пруга се надовезује на пругу Зрењанин-Банатско Милошево (Кикинда) Сента-Суботица, <u>Предлаже се анимирање јединица локалне самоуправе чијом територијом пролази пруга</u>
5.	Хоргош-Сента	36,625 локална	12	20	<ul style="list-style-type: none"> Без саобраћаја преко 25 година. Путнички саобраћај укинут 29.12.1978. године, а потом и за теретни саобраћај. <u>Предлаже се анимирање јединица локалне самоуправе чијом територијом пролази пруга</u>
6.	Каравуково-Бач	13,420 локална	20	40	<ul style="list-style-type: none"> У функцији, али у последњих годину дана без саобраћаја. За пројекат реда вожње 2015/2016 предвиђен је један пар теретних возова. <u>Предлаже се анимирање јединица локалне самоуправе чијом територијом пролази пруга</u>

Р. бр.	Пруга	Дужина (km)/ категорија	Осовинско оптерећење (т/ос)	Дозвољена брзина (km/h)	Напомена
7.	Шид-Сремска Рача	26,448 локална	16	20	<ul style="list-style-type: none"> Без саобраћаја 10 година. Путнички саобраћај обустављен 2005. године због недостатка моторних гарнитура, а потпуни саобраћај укинут 06.12.2010. Предлаже се изузимање из процеса преношења права управљања
8.	Петроварадин-Беочин	17,035 локална	16	-	<ul style="list-style-type: none"> Без саобраћаја 9 година. Саобраћај забрањен решењем Републичке инспекције за железницу од 17.02.2007. године. Пруга је девастирана већим делом и отуђени елементи горњег строја (шине, прагови, колосечни прибор...). На појединим местима грађани изградили објекте који задиру у пружни појас (6м од осе колосека). Предлаже се анимирање јединица локалне самоуправе чијом територијом пролази пруга
9.	Гајдобра-Бачка Паланка	14,658 локална	20	40	<ul style="list-style-type: none"> У функцији - одвија са теретни саобраћај, за пројекат реда вожње 2015/2016 планиран је један пар теретних факултативних возова до службеног места Стара Паланка. Предлаже се анимирање јединица локалне самоуправе чијом територијом пролази пруга
10.	Бечеј-Римски Шанчеви	55,230 локална	16	40/20	<ul style="list-style-type: none"> Пруга од Римских Шанчева до Жабља је активна са запаженим обимом рада. Шећерана у Жабљу има свој индустријски колосек. Од Жабља до Бечеја није у функцији од 2007. године због крађе елемената горњег строја (шина, колосечног прибора...) Предлаже се изузимање из процеса преношења права управљања дела пруге од Римских Шанчева до Жабља, за који ће се применити модел управљања који ће послужити као пример за друге локалне самоуправе.
11.	Кикинда-Бан. Аранђелово	32,916 локална	14	-	<ul style="list-style-type: none"> Без саобраћаја 6 година. Предлаже се анимирање јединица локалне самоуправе чијом територијом пролази пруга
12.	Сомбор-Апатин Фабрика	20,559 локална	16	-	<ul style="list-style-type: none"> Без саобраћаја 7 година. Предлаже се анимирање јединица локалне самоуправе чијом територијом пролази пруга
УКУПНО (km)		485,589			

ПРЕДЛОГ

Покрајинска влада на _____ седници, одржаној _____ 2016. године, размотрила је и прихватила **ИНФОРМАЦИЈУ О ИНИЦИЈАТИВИ ПРЕДУЗЕЋА "ИНФРАСТРУКТУРА ЖЕЛЕЗНИЦА СРБИЈЕ" АД ЗА ПРЕНОС ПРАВА УПРАВЉАЊА ЖЕЛЕЗНИЧКОМ ИНФРАСТРУКТУРОМ** и донела следеће

ЗАКЉУЧКЕ

1. Предлаже се Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре и предузећу "Инфраструктура железнице Србије" АД да са списка пруга предложених за преношење права управљања на управљача којег именује Аутономна покрајина Војводина или јединица локалне самоуправе, изузме регионалну пругу Римски Шанчеви – Орловат и локалне пруге: Бечеј – Римски Шанчеви (у делу Жабал – Римски Шанчеви) и Шид – Сремска Рача.
2. Предлаже се Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре и предузећу "Инфраструктура железнице Србије" АД да процес преношења права управљања железничком инфраструктуром на регионалним и локалним пругама на територији Аутономне покрајине Војводине одложи, док се јединице локалне самоуправе не упознају са стањем пруга и могућностима управљања.
3. Задужују се Покрајински секретаријат за енергетику, грађевинарство и саобраћај, Покрајински секретаријат за привреду и туризам, као и Покрајински секретаријат за регионални развој, међурегионалну сарадњу и локалну самоуправу да у сарадњи са јединицама локалних самоуправа Жабал, Темерин и Нови Сад, сагледају могућности учешћа локалних самоуправа и привреде у преузимању железничке пруге, након праћења и достављања трошкова одржавања пруге од стране "Инфраструктура железнице Србије" АД, од Новог Сада до Жабља.